

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д.Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

СУЧАСНІ МЕТОДИ ТА ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

*ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
15 червня 2022 року*

ОДЕСА

УДК: 371.013+378(01)

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Соловейчук Олена Максимівна – секретар Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №11 від 30.06.2022 р.)*

Рецензенти:

Дарманська І. М. - доктор педагогічних наук, доцент, декан факультету педагогічної освіти та філології Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

Княжева А. І. - доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Сучасні методи та форми організації освітнього процесу у закладах вищої освіти: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-методичної конференції. Одеса : Університет Ушинського, 2022. 261 с.

До збірника ввійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої різним аспектам організації освітнього процесу у закладах вищої освіти, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, підготовці фахівців соціономічної сфери.

Науковці та студенти висвітлюють питання щодо сучасних методів та форм організації освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

ВІЦУКАЄВА Катерина Михайлівна

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ CASE-STUDY В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО СОЦІАЛЬНОГО СУПРОВОДУ

Враховуючи досвід науковців та практичні нароби у сфері соціальних послуг та освіти ми вважаємо, що до особливої групи клієнтів належать діти або сім'ї з дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах, робота з якими вимагає від майбутнього фахівця соціономічної сфери прояву особистісних якостей, теоретичних знань, практичних умінь та навичок, необхідних для здійснення соціального супроводу. У цьому зв'язку виникає потреба в підготовці таких фахівців, а саме майбутніх соціальних працівників та соціальних педагогів, які зможуть здійснювати роботу з клієнтом означеної групи у формі соціального супроводу.

З огляду на це особливої уваги набуває пошук нових підходів, методів та засобів підготовки означених фахівців до соціального супроводу. В цьому процесі особливе місце посідають активні методи навчання, зокрема метод кейсів (case-study).

Кейс-навчання (або навчання на прикладі) – активний метод навчання, побудований на проблемній ситуації з практики роботи соціальних працівників, яку студенти повинні проаналізувати, дослідити, запропонувати вирішення та презентувати його групі. Кейс-навчання належить до методів проблемно-ситуативного аналізу, що дозволяє поєднати теорію та практику, сприяє формуванню у студентів здатностей пошуку й аналізу інформації, умінь командної взаємодії, творчого та критичного мислення [3, с. 233].

Слід зазначити, що цінність кейс-методу полягає в тому, що він одночасно відображає не тільки практичну проблему, а й актуалізує певний комплекс знань, який необхідно засвоїти при розв'язанні заданої проблеми, дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності фахівців, а також вдало поєднує навчальну, аналітичну і виховну діяльність, що, безумовно, є ефективним шляхом реалізації сучасних завдань професійної підготовки соціальних працівників. Ситуаційні вправи, виступаючи вагомим педагогічним інструментом у процесі професійної підготовки, допомагають майбутнім соціальним працівникам глибше зрозуміти навчальну тему, отримати ґрунт для перевірки теорії, дослідження ідей, виявлення закономірностей і взаємозв'язків; поєднувати теоретичні знання з реаліями життя, перетворювати абстрактні знання на цінності і вміння соціально-педагогічної та соціальної діяльності [1].

Так, алгоритм роботи з кейсами передбачає реалізацію таких кроків:

1. презентація методу студентам;
2. ознайомлення учасників із ситуацією з практики педагогічної взаємодії у процесі соціальної роботи та завданнями до нього; індивідуальний аналіз

кейсу; професійних функцій залежно від категорії клієнтів та спеціалізації соціальної служби.

3. обмін результатами самостійного дослідження у малих групах, обговорення причин та рішень; вибір і аргументація оптимального варіанту;

4. презентація вирішення кейсу малими групами;

5. обговорення результатів презентацій, аналіз сильних і слабких сторін кожного запропонованого рішення [3, с. 233].

Зауважимо, що головною метою використання цього методу на заняттях із майбутніми працівниками соціальної сфери є залучення студентів до активного обговорення проблемної соціально-педагогічної ситуації. Само використання методу кейсів допомагає набутти практичного досвіду під час виконання таких характеристик:

- системності – комплексний підхід до розв’язання професійних завдань, умінь встановити взаємозв’язки, структуру конкретного соціально-педагогічного процесу або явища;

- багатоваріативність – уміння прорахувати всі можливі варіанти під час аналізу й розв’язання соціально-педагогічних завдань;

- вибірковості – цілеспрямований вибір оптимального розв’язання соціально-педагогічного завдання;

- практичності – орієнтація на практичну цінність результату розв’язання соціально-педагогічної проблеми;

- перспективності – прогнозування результатів діяльності, передбачення наслідків прийнятих рішень, визначення пріоритетних напрямів діяльності;

- гнучкості – уміння легко пристосуватися до нової ситуації та знаходити нетрадиційні розв’язки, виявляти й усувати суперечності;

- оперативності – швидке й раціональне розв’язання поставленого соціально-педагогічного завдання [2, с. 249-250].

Так, зазначений вище метод доцільно використовувати з навчальної дисципліни «Соціальний супровід клієнта», що має на меті «сформувати в майбутніх соціальних працівників та соціальних педагогів базових знань, вмінь, навичок щодо здійснення ними соціального супроводу клієнтів, які опинилися в складних життєвих обставинах». Наприклад, можна запропонувати в рамках теми «Ведення випадку як структурована система планування, організації та реалізації соціального супроводу» практичне завдання (робота в малих групах) підготувати кейс з соціального супроводу. При цьому необхідно визначити: категорію клієнта, якому надається послуга; цілі та принципи зазначеної послуги; суб’єктів, які долученні до послуги тощо. Зокрема, на практичних заняттях щодо вирішення практичних ситуацій «Складні життєві ситуації у яких може опинитися прийомна дитина та можливі шляхи їх вирішення» надати наступні завдання: 1) Розробити план супроводу (6 місяців) прийомної сім’ї на конкретному кейсі та презентувати його іншим групам. 2) Надати кейс та алгоритм його розв’язання за одним з напрямків: прийомна дитина і навчання; прийомна дитина і домашні обов’язки; прийомна дитина і

злодійство; прийомна дитина та обман; прийомна дитина і біологічні батьки; дорослішання прийомної дитина і проблеми спадковості.

Можна запропонувати студентам перегляд відеокейсів з питань різних форм насильства. Після перегляду студенти надають у письмовій формі відгук (твір-роздум) про проблеми, які порушені у зазначених фільмах та роликах. Після – зачитують його іншим для подальшого аналізу.

Таким чином, можемо зробити висновок, що через використання активних методів навчання, а саме кейс-методу маємо змогу вирішити низку наукових, педагогічних, організаційних завдань, а головне у цікавій та сучасній формі сформуванню знання та вміння щодо соціального супроводу клієнта, якій опинився у складних життєвих обставинах та самостійно не може вирішити свої проблеми. Проте проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів порушеної проблеми та потребує подальшого вивчення.

Список використаних джерел:

1. Павлик Н. П. Теорія і практика організації неформальної освіти майбутніх соціальних педагогів : монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2018. 350 с.
2. Рідкодубська Г. А. Кейс-метод у процесі підготовки до професійної мобільності майбутніх працівників соціальної сфери. *Педагогічні науки*. 2017. Вип. LXXX. Том 2. С. 246-250.
3. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи : навч. посібник для вузів. Київ: Кондор, 2011. 628 с.

ВОДОЛАЗСЬКА Ольга Олегівна

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ

Яскрава динамічність історичних та економічних змін сучасного суспільства сприяє підвищенню вимог як до особистості, так і до розвитку та змінювання її внутрішнього потенціалу. Психологічне благополуччя є безперервним процесом здійснення самозмінювання особистості.

У визначенні поняття психологічного благополуччя ми опираємося на інтегральну характеристику даного феномену, надану такими вченими, як М.В.Соколова, В.О.Хащенко, П.П.Фесенко, Р.М.Шаміонов та ін. За їх висловлюванням, психологічне благополуччя це особистісне утворення, яке передбачає складне задоволення власним життям, що відображає одночасне поєднання актуальних та потенційних аспектів життя людини. Переживання психологічного благополуччя є однією з провідних умов повноцінного функціонування особистості в суспільстві, умовою і наслідком самоактуалізації, адаптації до оточуючого середовища, виникненню змін у структурі самої особистості. Отже, психологічне благополуччя особистості - це складний саморух до повного розкриття власних можливостей і здібностей,